

อังเกลา แมร์เคิล นายกรัฐมนตรีเยอรมนี ระหว่าง ค.ศ. 2005 ถึง 2021
กับเบื้องหลังความสำเร็จของการครองอำนาจทางการเมือง
Angela Merkel, the chancellor of Germany from 2005 - 2021
with behind the success of political power.

ธโสธร ตูทองคำ^{1 2}

Thasothorn Tootongkam

Received: 2022-07-22 Revised: 2022-08-2 Accepted: 2022-08-9

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาประวัติ ความเป็นมา การออกแบบทางการเมืองของเยอรมนี การดำรงตำแหน่งทางการเมือง เบื้องหลังความสำเร็จทางการเมือง ของนางอังเกลา แมร์เคิล นายกรัฐมนตรีของเยอรมนี ระหว่าง ค.ศ. 2005 ถึง 2021

ผลการศึกษา พบว่า นางอังเกลา แมร์เคิล เกิดที่ฮัมบูร์ก สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี แล้วย้ายครอบครัวไปที่เยอรมนีตะวันออก สำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาเอกด้านเคมีควอนตัม ที่มหาวิทยาลัยคาร์ล มาร์กซ์ หรือมหาวิทยาลัยแห่งไลพ์ซิกในปัจจุบัน และเข้าร่วมกับองค์การยูวชนแห่งรัฐ นับตั้งแต่ ค.ศ. 1962 ภายหลังเข้าร่วมกับกับพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตที่มีอุดมการณ์แบบขบวนการ จนเมื่อมีการรวมประเทศ ทำให้นางอังเกลา แมร์เคิล เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างต่อเนื่องหลายสมัย และดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหลายกระทรวง จนดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต จากบุคลิกที่ประนีประนอมและความเปลี่ยนแปลงภายในพรรค

¹ รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อีเมลล์ Thasothorn@hotmail.com, Thasothorn@yahoo.com

² Ph.D., D.Pol.Sc.

ทำให้ชนะการเลือกตั้ง และดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ระหว่าง ค.ศ. 2005 ถึง 2021 แต่เป็นรัฐบาลผสม จากการออกแบบทางการเมืองของเยอรมนี การกำหนดนโยบายเปิดกว้าง รับผิดชอบต่อเยอรมนีช่วงกลางทศวรรษ 2010 ทำให้รัฐบาลสูญเสียความนิยมและที่นั่งเป็นจำนวนมาก เป็นปัญหาต่อการจัดตั้งรัฐบาล และนำมาสู่การวางมือทางการเมืองของ นางอังเกลา แมร์เคิล ใน ค.ศ. 2021

คำสำคัญ: อังเกลา, แมร์เคิล, นายกรัฐมนตรี, การครองอำนาจทางการเมือง

Abstract

The purpose of this article is to study the history, background, and political design of Germany's political office and behind the political success of Angela Merkel, Chancellor of Germany, from 2005 to 2021.

The study found that Angela Merkel was born in Hamburg, the Federal Republic of Germany, and moved the family to East Germany. She completed the highest PhD in Quantum Chemistry at Karl Marx University or the University of Leipzig and joined the state's Youth Organization in 1962. She later joined the Centre-Right Christian Democratic Union (CDU) party until the reunification of the country. This participation made Mrs. Angela Merkel a member of the House of Representatives for several consecutive terms and held several ministerial positions until he served as the head of the Christian Democratic Union party. From her compromising personality and change within the party, she won the election and served as Chancellor from 2005 to 2021, but was a coalition government of German political design. Germany's immigration openness policy in the mid-2010s caused the government to lose a lot of popularity and seats. It is a problem for the establishment of government and led to the political layoff of Angela Merkel in 2021.

Keywords: Angela Merkel, chancellor, political power

บทนำ

นางอังเกลา แมร์เคิล (Angela Merkel) นายกรัฐมนตรีเยอรมนี ระหว่าง ค.ศ. 2005 ถึง 2021 นับเป็นนายกรัฐมนตรีที่เป็นสตรีคนแรกของเยอรมนี และเป็นนายกรัฐมนตรีที่ดำรงตำแหน่งยาวนานมากที่สุดเป็นอันดับ 2 ของประเทศนับตั้งแต่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 รองจากนายเฮลมุท โคห์ล (Helmut Kohl) เพราะครองตำแหน่งเป็นเวลากว่า 16 ปี เบื้องหลังความสำเร็จของการครองอำนาจทางการเมืองของนางอังเกลา แมร์เคิล ที่ต่อเนื่องและยาวนาน มาจากชีวิตนับตั้งแต่วัยเยาว์จนถึงปัจจุบัน การศึกษา การทำงาน ประสบการณ์ และวิถีชีวิต ที่สั่งสม บ่มเพาะ จนกลายเป็นนักการเมืองที่ทรงอำนาจและอิทธิพลมากที่สุดคนหนึ่งในเยอรมนีและทวีปยุโรป เบื้องหลังของผลงานที่โดดเด่นของรัฐบาลเยอรมนีสมัยนางอังเกลา แมร์เคิล ล้วนแล้วเป็นไปอย่างราบรื่นหรือแลกมาด้วยการต่อสู้ แข่งขัน ประนีประนอม รอมชอม การเผชิญปัญหาและวิกฤตการณ์ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการออกแบบระบบการเมืองของเยอรมนีตะวันตกภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่กลายเป็นเยอรมนีในปัจจุบัน ซึ่งทั้งหมดล้วนแล้วแต่นำไปสู่การแสดงจุดยืนหรือการปรับเปลี่ยนท่าที อุดมการณ์ ของนางอังเกลา แมร์เคิล และพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต จนได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องและจัดตั้งรัฐบาลเป็นผลสำเร็จ และด้วยบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวที่ตรงไปตรงมา จริงใจ ซื่อสัตย์สุจริต เป็นนักปฏิบัติ รับฟังความคิดเห็นอย่างรอบด้าน ของนางอังเกลา แมร์เคิล ทำให้เป็นที่ยอมรับจากสาธารณชนเป็นวงกว้าง ส่งผลให้เยอรมนีซึ่งเป็นประเทศที่เป็นประชาธิปไตยปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา มีเสถียรภาพทางการเมืองที่เข้มแข็งมั่นคง จากรากฐานที่ตีมาอยู่แล้ว มีความมั่นคงเพิ่มมากขึ้นไปอีก เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและระดับระหว่างประเทศ ท่ามกลางความถดถอยของระบอบประชาธิปไตยและประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยทั่วโลก ความสง่างามของเยอรมนีในระดับสากลจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย หากไม่มีนายกรัฐมนตรีที่ชื่อนางอังเกลา แมร์เคิล นับเป็นที่มาของวัตถุประสงค์ของบทความเพื่อศึกษาประวัติ ความเป็นมา การออกแบบทางการเมืองของเยอรมนี การดำรงตำแหน่งทางการเมือง เบื้องหลังความสำเร็จทางการเมือง ของนางอังเกลา แมร์เคิล อดีตนายกรัฐมนตรีของเยอรมนี รัฐสตรีคนสำคัญของเยอรมนีและยุโรปตลอดไป นำไปสู่การแบ่งเนื้อหาหรือสาระสำคัญของบทความวิชาการออกเป็นสามส่วน คือ ส่วนที่ 1 ประวัติ ความเป็นมา และการดำรงตำแหน่งทางการเมือง ของนางอังเกลา แมร์เคิล ส่วนที่ 2 การออกแบบทางการเมืองของเยอรมนี กับรัฐบาลนางอังเกลา แมร์เคิล และพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต และส่วน

ที่ 3 บทสรุป : นางอังเกลา แมร์เคิล นายกรัฐมนตรีเยอรมนี กับเบื้องหลังความสำเร็จจากการครองอำนาจผ่านการปรับเปลี่ยนจุดยืน อุดมการณ์ ของพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต

ประวัติ ความเป็นมา และการดำรงตำแหน่งทางการเมือง ของอังเกลา แมร์เคิล

นางอังเกลา แมร์เคิล เกิดเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม ค.ศ. 1954 ที่เมืองฮัมบูร์ก สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีหรือเยอรมนีตะวันตกขณะนั้น มีบิดา นายฮอร์สต์ คาสเนอร์ (Horst Kasner) เป็นนักศึกษาด้านเทววิทยาและมารดา นางเฮร์ลินด์ คาสเนอร์ (Herlind Kasner) เป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาละตินและภาษาอังกฤษ และเมื่อบิดาสำเร็จการศึกษาแล้วและกลายเป็นศิษยาภิบาล จึงย้ายถิ่นพำนักไปที่เมืองควิชโซว์ (Quitow) มลรัฐบรานเดนบูร์ก (Brandenburg) สาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมนีหรือเยอรมนีตะวันออก ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ และนางอังเกลา แมร์เคิลใช้ชีวิตที่เยอรมนีตะวันออก ย้ายถิ่นพำนักไปที่เมืองเทมปลิน (Templin) จนสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายใน ค.ศ. 1973 สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรด้านฟิสิกส์ที่มหาวิทยาลัยคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx University) หรือมหาวิทยาลัยแห่งไลพ์ซิก (University of Leipzig) ในปัจจุบัน เมืองไลพ์ซิก (Leipzig) ประเทศเยอรมนีตะวันออก ใน ค.ศ. 1978 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านเคมีควอนตัม ใน ค.ศ. 1986 และทำงานเป็นสมาชิกด้านวิชาการของคณะ (the academic faculty) ที่สถาบันกลางของเคมีฟิสิกส์ของสถานศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ (the Central Institute of Physical Chemistry of the Academy of Sciences) กรุงเบอร์ลินตะวันออก เมืองหลวงของเยอรมนีตะวันออก ภายหลังการสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตร (diploma) ด้านชีวิตส่วนตัวนางสาวอังเกลา โดโรเทอา คาสเนอร์ (Angela Dorothea Kasner) ซึ่งเป็นชื่อและนามสกุลเดิมขณะนั้น สมรสกับนายอุลริช แมร์เคิล (Ulrich Merkel) ใน ค.ศ. 1977 แต่ทำการหย่าร้างกันใน ค.ศ. 1984 แต่ใช้นามสกุลสามีคนแรกต่อไป (Petrkowski, 2021) และทำการสมรสครั้งที่ 2 กับนายโยอาคิม ซาเวอร์ (Joachim Sauer) ศาสตราจารย์ด้านควอนตัมนิวเคลียร์ ใน ค.ศ. 1998 และใช้ชีวิตร่วมกันจนถึงปัจจุบันที่อพาทเมนต์ของนายโยอาคิม ซาเวอร์ แทนการพำนักที่ทำเนียบนายกรัฐมนตรีเยอรมนี นางอังเกลา แมร์เคิลไม่มีบุตร แต่นายโยอาคิม เบาเออร์ มีบุตรที่เกิดจากภรรยาคนแรก จำนวน 2 คน (Russell, 2018)

การเติบโตในเยอรมนีตะวันออกทำให้นางอังเกลา แมร์เคิล มีส่วนร่วมทางการเมืองจากการเข้ามีส่วนร่วมในองค์การยุวชนแห่งรัฐ เป็นสมาชิกของกลุ่มผู้บุกเบิกเยาวชน (Young Pioneers) นับตั้งแต่ ค.ศ. 1962 ยุวชนเยอรมนีเสรี (Free German Youth) นับตั้งแต่ ค.ศ. 1968 และมีบทบาทสำคัญจากการทำหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นเลขานุการการปลุกระดมและการโฆษณาชวนเชื่อที่สถาบันและรับผิดชอบกิจการด้านวัฒนธรรม แต่มีปัญหาจากข้อเรียกร้องนำไปสู่การโต้เถียงกับสถาบันกลางของเคมีฟิสิกส์ของสถานศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ นางอังเกลา แมร์เคิล ไม่เคยเป็นสมาชิกพรรคเอกภาพสังคมนิยม (Socialist Unity Party) และปฏิเสธข้อเสนอจากฝ่ายบุคคลของกระทรวงความมั่นคงแห่งรัฐในการเป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Petrikowski, 2021) การพังทลายของกำแพงเบอร์ลินที่ขวางกั้นระหว่างเยอรมนีตะวันออกกับเยอรมนีตะวันตกใน ค.ศ. 1989 ทำให้นางอังเกลา แมร์เคิล ซึ่งสนใจการเมือง เข้าร่วมกับกลุ่มตื่นตัวทางประชาธิปไตย (Democratic Awakening) ที่ก่อตัวขึ้นใน ค.ศ. 1990 และดำรงตำแหน่งเป็นโฆษกของกลุ่ม ภายหลังกลุ่มตื่นตัวทางประชาธิปไตยกลุ่มนี้ได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของพันธมิตรของกลุ่มอนุรักษ์นิยมเพื่อเยอรมนี ที่เป็นการผสมผสานระหว่างพรรคสหภาพสังคมเยอรมนี (German Social Union : DSU) กับพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต (Christian Democratic Union : CDU) พรรคการเมืองที่ใหญ่ที่สุด เป็นแกนนำรัฐบาลของเยอรมนีตะวันตกขณะนั้น ซึ่งเป็นพรรคการเมืองขวากลาง (Centre-Right) เป็นแกนนำของความร่วมมือระหว่างกัน (Petrikowski, 2021)

การเลือกตั้งอย่างเสรีครั้งแรกในเยอรมนีตะวันออกใน ค.ศ. 1990 ทำให้กลุ่มตื่นตัวทางประชาธิปไตยเข้าเป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลชุดใหม่ของเยอรมนีตะวันออก นางอังเกลา แมร์เคิล ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยโฆษกรัฐบาลของนายโลธาร์ เดอ เมซิแอร์ (Lothar de Maizière) ประธานาธิบดีเยอรมนีตะวันออก ใน ค.ศ. 1990 จากพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต และนางอังเกลา แมร์เคิล เข้าเป็นสมาชิกพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตใน ค.ศ. 1990 ก่อนที่พรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตของเยอรมนีตะวันออกและพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตเยอรมนีตะวันตกจะรวมกันเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 1990 (Petrikowski, 2021) และเยอรมนีตะวันออกกับเยอรมนีตะวันตกจะรวมประเทศกันในวันที่ 3 ตุลาคม ค.ศ. 1990 นางอังเกลา แมร์เคิล ลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกในเยอรมนีใน ค.ศ. 1990 สังกัดพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต ภายหลังจากที่มีการรวมประเทศระหว่างเยอรมนีตะวันออกและเยอรมนีตะวันตกเป็นประเทศเยอรมนีเป็นครั้งแรก นางอังเกลา แมร์เคิล ลงสมัครรับเลือกตั้ง

เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และชนะการเลือกตั้งติดต่อกัน ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการเลือกตั้งทั่วไป ใน ค.ศ. 1990 1994 1998 2002 2005 2009 2013 และ 2017 (Alvarez-Rivera, 2022) และไม่การลงสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน ค.ศ. 2021 เพราะวางมือทางการเมือง

การครองที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรในเยอรมนี (lower house of parliament or Bundestag) ของนางอังกา แมร์เคิล อย่างต่อเนื่อง ทำให้ดำรงตำแหน่งในฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลเมื่อพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล ในตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสตรีและเยาวชน ระหว่าง ค.ศ. 1991 ถึง 1994 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ธรรมชาติ ความปลอดภัยนิวเคลียร์ และการปกป้องผู้บริโภค ระหว่าง ค.ศ. 1994 ถึง 1998 นับเป็นช่วงเวลาการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของเยอรมนี นายเฮลมุท โคห์ล หัวหน้าพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต และดำรงตำแหน่งภายในพรรค ที่สำคัญ คือ เลขาธิการใหญ่ (secretary-general) พรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต ใน ค.ศ. 1998 การปราศรัยของพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน ค.ศ. 1998 และตามมาด้วยเรื่องอื้อฉาวทางการเงินใน ค.ศ. 1999 จากการใช้เงินที่มาจากงบการเงินในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การแสดงจุดยืนทางการเมืองที่ต้องการสะสางปัญหาของพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต และนายเฮลมุท โคห์ล และเริ่มต้นใหม่ของนางอังกา แมร์เคิล แม้ว่าจะได้รับฉายาว่าเป็นลูกสาวของเฮลมุท โคห์ล (Kohl's girl) และเสมือนเป็นคนสนิทของนายเฮลมุท โคห์ล แต่จุดยืนและบทบาททางการเมืองที่เด็ดเดี่ยวและโดดเด่นของนางอังกา แมร์เคิล ทำให้เป็นที่ยอมรับของสาธารณชนอย่างกว้างขวาง นำมาสู่การดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตใน ค.ศ. 2000 ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ระหว่าง ค.ศ. 2002 ถึง 2005 และดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีใน ค.ศ. 2005 ต่อจากนายเกอร์ฮาร์ด ชโรเดอร์ (Gerhard Schröder) นายกรัฐมนตรี ระหว่าง ค.ศ. 1998 ถึง 2005 หัวหน้าพรรคโซเชียลเดโมแครต (Social Democratic Party : SPD) ภายหลังจากที่พรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตและพรรคสหภาพคริสเตียนโซเชียลซึ่งเป็นพันธมิตรระหว่างกัน ชนะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน ค.ศ. 2005 ทำให้เป็นพรรคการเมืองที่มีคะแนนเสียงมากที่สุด แม้พรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตและพรรคสหภาพ คริสเตียนโซเชียลจะชนะเหนือพรรคโซเชียลเดโมแครตจำนวน 4 ที่นั่ง (Alvarez-Rivera, 2022) หรือเพียงเล็กน้อยก็ตาม (Petrikowski, 2021)

การออกแบบทางการเมืองของเยอรมนี กับรัฐบาลนางอังเกลา แมร์เคิล และพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต

การสิ้นสุดครองอำนาจเยอรมนีของพรรคนาซีของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ที่มีบทบาทสำคัญช่วงก่อนและระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 นำมาสู่การออกแบบระบบการเมืองซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการเมือง (Political Innovation) เฉพาะตัวของเยอรมนีตะวันตกภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่กลายเป็นเยอรมนีในปัจจุบัน เพื่อป้องกันการผูกขาดทางการเมืองของพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง ที่สำคัญ คือ จากการเริ่มต้นการเข้าสู่อำนาจทางการเมือง นำมาสู่การกำหนดรูปแบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการเลือกตั้งระดับสหพันธรัฐ ให้เป็นระบบการเลือกตั้งแบบผสม หรือเป็นระบบสัดส่วนผสมหรือระบบการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม (Mixed-Member-Proportional : MMP) ระหว่างการเลือกตั้งแบบเขตเดียวคนเดียวซึ่งเป็นระบบแบ่งเขตคะแนนสูงสุด (first-past-the-post) กับระบบการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ (Party List) ของพรรคการเมืองทั้งหมดเป็นการคำนวณจากคะแนนทุกคะแนนของผู้ออกเสียงลงคะแนนที่ใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง หากพรรคการเมืองใดมีสัดส่วนคะแนนที่มากกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตเดียวคนเดียวที่พึงได้ ย่อมไม่ได้ที่นั่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มเติม ในทางตรงกันข้าม หากพรรคการเมืองใดมีสัดส่วนคะแนนที่มากแต่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตเดียวคนเดียวที่พึงได้น้อยกว่า ย่อมได้ที่นั่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มมากขึ้น (พรรคก้าวไกล, 2021) แต่จำนวนที่นั่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมดของพรรคการเมืองนั้นต้องได้สัดส่วนคะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของผู้ออกเสียงลงคะแนนทั้งหมด การออกแบบระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนผสมของเยอรมนีส่งผลให้แทบไม่มีพรรคการเมืองใดครองเสียงข้างมากหรือผูกขาดอำนาจทางการเมืองเพียงพรรคเดียวในสภาผู้แทนราษฎรได้เลย และทำให้มีพรรคการเมืองจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่มีที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎร ส่งผลให้เยอรมนีมีระบบพรรคการเมืองหลายพรรค (Multi-party System) เพราะไม่มีพรรคการเมืองใดชนะการเลือกตั้งจนมีเสียงข้างมากเด็ดขาดจัดตั้งรัฐบาลเพียงพรรคการเมืองเดียว แต่จะมีพรรคการเมืองที่มีบทบาทนำจำนวนหนึ่งถึงสองพรรคหรือไม่เกินจำนวนสามถึงสี่พรรคเสมอ ทำให้การจัดตั้งรัฐบาลเยอรมนีตะวันตกภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และที่เป็นเยอรมนีในปัจจุบัน เป็นรัฐบาลผสม (coalition government) อย่างต่อเนื่อง นับเป็นผลพวงจากการออกแบบระบบการเมืองของเยอรมนี

รัฐบาลของนางอังเกลา แมร์เคิล ก็เช่นเดียวกันกับรัฐบาลอื่นของเยอรมนีตะวันตก ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 และต่อเนื่องเป็นเยอรมนีในปัจจุบันที่จัดตั้งเป็นรัฐบาลผสม การดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนางอังเกลา แมร์เคิล หลายครั้ง นำมาสู่การจัดตั้งรัฐบาลผสมหลากหลายพรรคการเมือง ครั้งหนึ่ง เป็นรัฐบาลผสมระหว่างพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตที่มีพื้นที่แข่งขันทั่วไปในเยอรมนียกเว้นแคว้นบาวาเรียกับพรรคสหภาพ คริสเตียนโซเซียล (Christian Social Union : CSU) ที่มีฐานที่มั่นและชนะที่แคว้นบาวาเรียเป็นหลัก ซึ่งเรียกว่าพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต/พรรคสหภาพคริสเตียนโซเซียล (CDU/CSU)³ (ณรงญา ตัญญพัฒน์กุล, 2021)กับพรรคโซเซียลเดโมแครต (Social Democratic Party : SDP) ระหว่าง ค.ศ. 2005 ถึง 2008 ครั้งที่ 2 เป็นรัฐบาลผสมระหว่างพรรคสหภาพ คริสเตียนเดโมแครต/พรรคสหภาพคริสเตียนโซเซียล กับพรรคประชาธิปไตยเสรี (Free Democratic party : FDP) ระหว่าง ค.ศ. 2009 ถึง 2013 ครั้งที่ 3 เป็นรัฐบาลผสมระหว่างพรรคสหภาพ คริสเตียนเดโมแครต/พรรคสหภาพคริสเตียนโซเซียล กับพรรคโซเซียลเดโมแครต ระหว่าง ค.ศ. 2013 ถึง 2021 เท่ากับเป็นการเพิ่มจำนวนบทบาทนำของการจัดตั้งรัฐบาลของพรรคการเมืองแนวนุรักษนิยมคิดเป็นสองเท่าเมื่อเปรียบเทียบกับพรรคการเมืองแนวทางสังคมนิยมในเยอรมนีนับตั้งแต่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (โชคชัย สุทธาเวศ, 2564 : 85)

แม้รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาของเยอรมนีที่กำหนด การดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนางอังเกลา แมร์เคิล ซึ่งเป็นการจัดตั้งรัฐบาลผสมที่มี พรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตเป็นแกนนำ แต่รูปแบบการบริหารประเทศเยอรมนี

³ การเมืองระดับสหพันธรัฐในเยอรมนี พรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตมีความร่วมมือด้านการเมืองกับพรรคสหภาพคริสเตียนโซเซียลซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์อนุรักษนิยมคริสเตียนระดับท้องถิ่นจากแคว้นบาวาเรีย สาเหตุสำคัญที่ทำให้พรรคการเมืองทั้งสองพรรคทำงานการเมืองร่วมกัน เนื่องมาจากกฎหมายการเลือกตั้งระบุห้ามพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองเดียวกันแข่งขันกันในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทำให้ความร่วมมือระหว่างพรรคการเมืองทั้งสองพรรคที่เป็นพันธมิตรกัน กลายเป็นกลุ่มการเมืองพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต/พรรคสหภาพคริสเตียนโซเซียล (CDU/CSU) ปรับปรุงและอ้างอิงมาจาก ณรงญา ตัญญพัฒน์กุล. (2021). “สิ้นสุด Merkelism? : 16 ปี เยอรมนีในมือ “อังเกลา แมร์เคิล”” *The 101.World* วันที่ 27 กันยายน สืบค้น วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 จาก <https://www.the101.world/16-years-of-angela-merkel/>

สมัยนางอังเกลา แมร์เคิล กลับมีความคล้ายคลึงกับรูปแบบรัฐบาลของประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดี (Nevett, 2021) ยกเว้นการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่ง จากการบริหารที่รวมศูนย์การตัดสินใจบนพื้นฐานการรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย และกระจายอำนาจการตัดสินใจในกรณีที่สังคมมีความแตกต่างทางความคิด ยอมรับความคิดเห็นจากฝ่ายการเมืองที่ตรงข้ามหากพิสูจน์ได้ว่าเป็นที่ยอมรับจากประชาชนตามความรู้สึกที่รับรู้ได้ แม้นางอังเกลา แมร์เคิล จะถูกวิพากษ์วิจารณ์ถึงแนวทางที่แทบไม่แสดงจุดยืนและอุดมการณ์ทางการเมืองเลย (Petrkowski, 2021) แต่ทั้งหมดล้วนแล้วแต่ทำให้นางอังเกลา แมร์เคิล นายกรัฐมนตรีเยอรมนี มีความโดดเด่นสูงกว่าและมากกว่ารัฐมนตรีร่วมรัฐบาลคนอื่นอย่างมาก เป็นแบบฉบับเฉพาะตัวเทียบเท่านายกรัฐมนตรีเยอรมนีภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่สำคัญ คือ คอนราด อเดนาวร์ (Konrad Adenauer) วิลลี บรันด์ (Willy Brandt) และเฮลมุท โคห์ล (Ovortrup, 2016). ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นรัฐบุรุษคนสำคัญของเยอรมนีตะวันตกและเยอรมนีภายหลังและนางอังเกลา แมร์เคิล เน้นการปฏิบัติที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์นับเป็นแบบฉบับที่สำคัญของนายกรัฐมนตรีเยอรมนีเป็นสำคัญ (Nevett, 2021)

ลักษณะ รูปแบบ คุณลักษณะ และบุคลิกภาพเฉพาะตัว ของนางอังเกลา แมร์เคิล นับเป็นส่วนสำคัญของการปรากฏภาพของการเป็นบุคคลสาธารณะ (public figure) ซึ่งเป็นที่ยอมรับเป็นวงกว้าง การเป็นบุคคลที่มีจิตใจที่เป็นประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย นับเป็นจุดเด่นและส่วนสำคัญที่นำไปสู่การปรับทัศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึก ค่านิยม โลกทัศน์ และท่าที ต่อประเด็นที่มีความอ่อนไหวทางการเมือง การประพฤติปฏิบัติและการแสดงออกที่รับฟัง จริงใจ เป็นมิตร และรับฟังปัญหาอย่างรอบด้าน ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนจุดยืน อุดมการณ์ และนโยบายของรัฐบาลและพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต ซึ่งทั้งหมดล้วนแล้วแต่เป็นส่วนสำคัญของปัจจัย เงื่อนไข บริบทที่เป็นเบื้องหลังของความสำเร็จอันนำมาสู่ชัยชนะของพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตและนางอังเกลา แมร์เคิล นายกรัฐมนตรีเยอรมนี ระหว่าง ค.ศ. 2005 ถึง 2021 อย่างต่อเนื่องและยาวนาน

เบื้องหลังชัยชนะของนางอังเกลา แมร์เคิล นายกรัฐมนตรีเยอรมนี ระหว่าง ค.ศ. 2005 ถึง 2021 และพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต

เพื่อชัยชนะในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของเยอรมนีภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้พรรคการเมืองที่มีบทบาทนำ คือ พรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต กับพรรคโซเซียลเดโมแครต ทั้งสองพรรค ต่างมีบทบาทแข่งขันช่วงชิงที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างต่อเนื่อง จุดตัดสำคัญช่วงหลังมาจากการปรับเปลี่ยนจุดยืนอุดมการณ์ และนโยบายของพรรค ที่ต้องไม่จำกัดเฉพาะกลุ่มที่ให้การสนับสนุน หากแต่ยังครอบคลุมถึงกลุ่มที่สนับสนุนแต่ไม่ไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง กลุ่มที่ไม่ไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง กลุ่มที่วางตัวเป็นกลางหรือยังไม่ตัดสินใจออกเสียงเลือกตั้งให้กับพรรคการเมืองใด จนกระทั่งถึงกลุ่มที่สนับสนุนพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้าม การปราชัยของพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตภายหลังการดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตของนางอังเกลา แมร์เคิล และพรรคสหภาพคริสเตียนโซเซียลพรรคการเมืองพันธมิตร ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน ค.ศ. 2002 ด้วยคะแนนเพียงเล็กน้อย ซึ่งแปรเปลี่ยนเป็นที่นั่งจำนวน 248 ที่นั่ง ขณะที่พรรคโซเซียลเดโมแครตได้ที่นั่งจำนวน 251 ที่นั่ง (Alvarez-Rivera, 2022) นับเป็นบทเรียนสำคัญของนางอังเกลา แมร์เคิล และพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต เพราะส่งผลให้พรรคโซเซียลเดโมแครตซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่ใหญ่ที่สุดในสภาผู้แทนราษฎร สามารถรวบรวมเสียงข้างมากได้ จากความร่วมมือกับกลุ่มพันธมิตร 90 /กลุ่มกรีน (Alliance 90/The Greens) พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่มีจำนวน 55 ที่นั่ง และมีคะแนนมากเป็นอันดับ 3 (Alvarez-Rivera, 2022) จัดตั้งรัฐบาลได้เป็นผลสำเร็จภายหลังจากนำมาสู่การดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสมัยที่ 2 ของนายเกอร์ฮาร์ด ชโรเดอร์ หัวหน้าพรรคโซเซียลเดโมแครต ระหว่าง ค.ศ. 2002 ถึง 2005 ซึ่งต่อเนื่องจากสมัยที่ 1 ระหว่าง ค.ศ. 1998 ถึง 2002

หนทางสำคัญที่จะนำมาสู่ชัยชนะของพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต คือ การที่พรรคต้องมีการปรับเปลี่ยนจุดยืน อุดมการณ์ นโยบายพรรค ซึ่งเป็นแนวทางหลักที่ทำให้พรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตเข้าสู่อำนาจ นับเป็นแนวทางที่นางอังเกลา แมร์เคิล หัวหน้าพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต ตัดสินใจเลือก ด้วยการปรับเปลี่ยนจากพรรคการเมืองแบบขวากลาง ซึ่งลักษณะสำคัญจากแนวคิดด้านการเมือง ที่มีรากฐานทางความคิดแบบอนุรักษนิยม ด้านเศรษฐกิจ ที่มีแนวคิดทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมซึ่งพัฒนา

มาจากลัทธิพาณิชย์นิยม (mercantilism) และด้านสังคม ที่มีแนวคิดเน้นคุณค่าสิทธิมนุษยชน และการสนับสนุนบทบาทของชนชั้นกลาง (Freebase, 2022) มาสู่พรรคการเมืองแบบกลาง หรือตรงกลาง ซึ่งเป็น พรรคการเมืองที่มีแนวคิดแบบเสรีนิยมเพิ่มมากขึ้น การขยับเฉด (shade) หรือแถบ (spectrum) ของพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต ส่งผลให้พรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต/พรรคสหภาพคริสเตียนโซเซียล สามารถจัดตั้งรัฐบาลร่วมกับพรรคการเมืองอุดมการณ์เสรีนิยม ที่สำคัญ คือ พรรคประชาธิปไตยเสรี ช่วงระหว่าง ค.ศ. 2009 ถึง 2013 หรือพรรคการเมืองอุดมการณ์ สังคมนิยม ที่สำคัญ คือ พรรคโซเซียลเดโมแครต ช่วงระหว่าง ค.ศ. 2005 ถึง 2009 และช่วงระหว่าง ค.ศ. 2013 ถึง 2021 ได้อย่างราบรื่น (ณรงญา ตัญญาพัฒนกุล, 2021)

การจัดตั้งรัฐบาลผสมระหว่างพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต/พรรคสหภาพคริสเตียนโซเซียล กับพรรคโซเซียลเดโมแครต นับเป็นตัวอย่างของความสำเร็จของพรรคคริสเตียนเดโมแครตสมัยนางอังเกลา แมร์เคิล ภายหลังการจัดตั้งรัฐบาลที่สามารถร่วมกับพรรคโซเซียลเดโมแครตเป็นครั้งที่ 2 ระหว่าง ค.ศ. 2005 ถึง 2008 และครั้งที่ 3 ระหว่าง ค.ศ. 2013 ถึง 2021 ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งแตกต่างจากการจัดตั้งรัฐบาลผสมครั้งที่ 1 ที่มีพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต/พรรคสหภาพคริสเตียนโซเซียล กับพรรคโซเซียลเดโมแครต ระหว่าง ค.ศ. 1965 ถึง 1969 และมีพรรคประชาธิปไตยเสรีเข้าร่วมภายหลังอีกจำนวน 1 พรรค ใน ค.ศ. 1966 (โชคชัย สุทธาเวศ, 2564 : 85). นับเป็นการจัดตั้งรัฐบาลผสมตามแนวคิดการผสมหลัก (grand coalition) ซึ่งมีสมมติฐานที่ว่าเป็นการจัดตั้งรัฐบาลผสมจากพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่มีขนาดใหญ่ที่สุดสองอันดับแรก เพราะได้รับการเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงอันดับที่ 1 และ 2 จำนวนสองพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง ซึ่งมีจุดยืน อุดมการณ์ นโยบายทางการเมืองที่แตกต่างกัน ร่วมมือกันจัดตั้งรัฐบาลผสม (coalition government) บนพื้นฐานของระบบพรรคการเมืองหลายพรรคหรือระบบหลายพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร นับเป็นระบบการเมืองที่เป็นพหุนิยมทางสถาบัน (institutional pluralism) เพื่ออำนวยความสะดวกทางการเมือง ป้องกันการสะสมติดขัด ปัญหา วิกฤตการณ์ทางการเมือง ขณะที่พรรคการเมืองที่เหลือเป็นฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร นับเป็นการแบ่งอำนาจระหว่างกันของรัฐบาล (divided government) จากพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่มีขนาดใหญ่สองพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง ลำดับที่ 1 และ 2 ซึ่งนับเป็นความโดดเด่นของระบบการเมืองในเยอรมนีตะวันตกที่เป็นเยอรมนีในปัจจุบัน (Helms, 2006)

การปรับเขตหรือแถบทางการเมืองของพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต สมัยนางอังเกลา แมร์เคิล ก่อให้เกิดการประนีประนอม รอมชอม ยินยอมพร้อมใจ และความร่วมมือระหว่างพรรคการเมือง ที่มีพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต/พรรคสหภาพคริสเตียนโซเซียล เป็นแกนนำ กับพรรคการเมืองอื่น นับเป็นเบื้องหลังของการออกแบบระบบการเมืองของเยอรมนี เพื่อไม่ให้พรรคการเมืองที่มีแนวคิดสุดโต่งหรือสุดขั้วผูกขาดอำนาจและนำประเทศไปสู่ปัญหาและวิกฤตการณ์ที่คาดไม่ถึงเหมือนสมัยที่พรรคนาซีที่มีอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ เป็นผู้นำ ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 การกำหนดแนวทางจากการออกแบบระบบการเมืองเช่นนี้ ทำให้รัฐบาลนางอังเกลา แมร์เคิล โอบรับวาระ นโยบาย และอุดมการณ์ของพรรคการเมืองอื่น เข้าเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายสาธารณะ ทำให้การกำหนดและการดำเนินนโยบายของรัฐบาลมีขอบเขตกว้างขวางออกไปเกินกว่าจุดยืน อุดมการณ์ และนโยบาย ที่วางอยู่บนพื้นฐานแนวคิดอนุรักษ์นิยมอันเป็นอุดมการณ์เดิมของพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต (ณรงญา ตัญญาพัฒนกุล, 2021) ทำให้เป็นที่ยอมรับจากสาธารณชนอย่างกว้างขวาง

สิ่งที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้น ก็คือ ความกว้างขวางของวาระและนโยบายของรัฐบาลนางอังเกลา แมร์เคิล แม้ก่อให้เกิดคำถาม วิพากษ์วิจารณ์ ปฏิเสธ ละเลย เพิกเฉย ไม่ยอมรับ ไม่เห็นด้วย จากผู้ออกเสียงลงคะแนนชาวเยอรมันที่เป็นอนุรักษนิยมและลงคะแนนให้พรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตมาโดยตลอด แต่ผู้ออกเสียงลงคะแนนกลุ่มนี้ก็ไม่สามารถเลือกพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบขวากกลางที่มีพลังอำนาจทางการเมืองหรือทรงพลังเหมือนพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตและพรรคสหภาพคริสเตียนโซเซียลได้ ทำให้ต้องเลือกพรรคการเมืองนี้ต่อไป ยกเว้นเสียแต่ฝ่ายขวาหัวรุนแรงที่ได้เลือกพรรคทางเลือกสำหรับเยอรมนี (Alternative for Germany Party : AfD) ซึ่งเป็นผลพวงของนโยบายของรัฐบาลนางอังเกลา แมร์เคิล เมื่อเกิดการเปิดรับผู้อพยพในช่วงกลางทศวรรษที่ 2010 ซึ่งทำให้พรรคทางเลือกสำหรับเยอรมนีเปลี่ยนนโยบายจากเดิมที่เคยมีแนวคิดเสรีนิยมทางเศรษฐกิจและต่อต้านเงินยูโรจากปัญหาและวิกฤตการณ์ยูโรโซน กลายเป็นพรรคการเมืองที่มีแนวคิด ขวาคัด และต่อต้านผู้อพยพ (Alternate titles : AfD, Alternative für Deutschland, 2022) และได้รับชัยชนะอย่างกว้างขวางจากการที่มีที่นั่งเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก แตกต่างจากผู้ออกเสียงลงคะแนนที่เคยเลือกพรรคโซเซียลเดโมแครต เมื่อเห็นถึงความชัดเจนของนโยบายสาธารณะของรัฐบาลนางอังเกลา แมร์เคิล ที่โน้มเอียงมาทางเสรีนิยมและสังคมนิยม สนองตอบต่อผู้ออกเสียงลงคะแนนกลุ่มนี้ ทำให้คนกลุ่มนี้ที่เคยเลือกพรรคโซเซียล

เดโมแครตจำนวนมาก ต่างลงคะแนนให้กับพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต แทนที่จะเป็นพรรคโซเชียลเดโมแครตแต่เดิม ซึ่งทำให้พรรคโซเชียลเดโมแครตสูญเสียคะแนนและความนิยมเป็นจำนวนมาก และนับเป็นเงื่อนไข ปัจจัย และกุญแจสำคัญ ที่ทำให้พรรคคริสเตียนเดโมแครตของนางอังเกลา แมร์เคิล สามารถได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกครั้งนับตั้งแต่ ค.ศ. 2005

บทสรุป : นางอังเกลา แมร์เคิล นายกรัฐมนตรีเยอรมนี กับเบื้องหลังความสำเร็จจากการครองอำนาจผ่านการปรับเปลี่ยนจุดยืน อุดมการณ์ของพรรคคริสเตียนเดโมแครต

ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญของเยอรมนี อังเกลา แมร์เคิล รัฐบาล และพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต/พรรคสหภาพคริสเตียนโซเชียล มาจากผลการเลือกตั้งจำนวนที่นั่งรวมของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเยอรมนีใน ค.ศ. 2013 ที่มีจำนวนทั้งหมด 631 ที่นั่ง แตกต่างจากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเยอรมนีใน ค.ศ. 2017 ที่มีจำนวนทั้งหมด 709 ที่นั่ง พรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต/พรรคสหภาพคริสเตียนโซเชียล มีคะแนนเสียงลดลงจากจำนวน 311 ที่นั่ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน ค.ศ. 2013 เหลือเพียงจำนวน 246 ที่นั่ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน ค.ศ. 2017 ขณะที่พรรคประชาธิปไตยเสรีซึ่งไม่ได้รับเลือกตั้งเลยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน ค.ศ. 2013 กลับได้รับชัยชนะจากการมีที่นั่งจำนวน 80 ที่นั่ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน ค.ศ. 2017 เป็นเวลาเดียวกันกับที่พรรคทางเลือกสำหรับเยอรมนีซึ่งเป็นพรรคขวาจัด และไม่มีที่นั่งเลยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน ค.ศ. 2013 กลับได้รับชัยชนะจากการมีที่นั่งจำนวน 94 ที่นั่ง ซึ่งเกือบทั้งหมดหรือจำนวน 91 ที่นั่ง มาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน ค.ศ. 2017 (Alvarez-Rivera, 2022) ภายหลังจากการปรับเปลี่ยนนโยบายพรรคที่เน้นการต่อต้านผู้อพยพจากประเทศในตะวันออกกลาง จากนโยบายการไม่ปิดพรมแดนหรือการเปิดรับผู้อพยพของรัฐบาลนางอังเกลา แมร์เคิล ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่พรรคการเมืองขวาจัดได้รับเลือกตั้งด้วยจำนวนที่นั่งที่มากขนาดนี้นับตั้งแต่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ภายหลังจากการสิ้นสุดการครองอำนาจของอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ และพรรคนาซี ช่วงสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2

ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของเยอรมนีใน ค.ศ. 2017 นับเป็นปัญหาสำคัญสำหรับการจัดตั้งรัฐบาลของนางอังเกลา แมร์เคิล หัวหน้าพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต เพราะแม้มีเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรแต่กลับมีทางเลือกไม่มากนัก ขณะที่การเจรจาจัดตั้งรัฐบาลกับพรรคประชาธิปไตยเสรีต่อมาล้มเหลว เท่ากับเปิดโอกาสให้ต้องมีการเจรจากับพรรคโซเซียลเดโมแครตซึ่งเปิดช่องทางสำหรับการเจรจาจัดตั้งรัฐบาลใหม่ เพื่อเป็นรัฐบาลผสมผสมตามแนวคิดการผสมหลัก การเจรจาจัดตั้งรัฐบาลที่ใช้ระยะเวลายาวนานกว่า 6 เดือน จากเดือนกันยายน ค.ศ. 2017 ถึงเดือนมีนาคม ค.ศ. 2018 ทำให้นางอังเกลา แมร์เคิล ต้องประกาศยุติติบาททางการเมืองภายหลังการสิ้นสุดรัฐบาลชุดใหม่เมื่อครบบวระ (Conradt, 2022) การจัดตั้งรัฐบาลที่สำเร็จจุลวงเปิดโอกาสให้นายโอลาฟ ชอลซ์ (Olaf Scholz) หัวหน้าพรรคโซเซียลเดโมแครต ดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ในรัฐบาลนางอังเกลา แมร์เคิล เท่ากับเป็นการฝึกฝน บ่มเพาะ ความคิดความอ่านทางการเมืองตามแบบฉบับของอังเกลา แมร์เคิล อย่างดีเยี่ยม จนเสมือนหนึ่งกลายเป็นทายาททางการเมืองจากการส่งต่อทางความคิดของนางอังเกลา แมร์เคิล แตกต่างจากพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตที่ภายหลังการประกาศวางมือทางการเมืองของนางอังเกลา แมร์เคิล กลับก่อให้เกิดความระส่ำและตกต่ำภายในพรรค ดังจะเห็นได้จากก่อนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเยอรมนีใน ค.ศ. 2021 มีการประท้วงของพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต/พรรคสหภาพคริสเตียนโซเซียล ที่มีต่อพรรคโซเซียลเดโมแครตและกลุ่มกรีน ในการเลือกตั้งระดับมลรัฐของเยอรมนีใน ค.ศ. 2021 จำนวน 2 มลรัฐ ส่วนหนึ่งจากปัญหาการทุจริตหน้ากอนามัยเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา และการเปลี่ยนแปลงหัวหน้าพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตที่มีจำนวน 2 ครั้ง จนกลายเป็นนายอามิน ลาเชต (Armin Laschet) นักการเมืองคนสนิทของนางอังเกลา แมร์เคิล (ข่าว ประชาไท, 2021)

การจัดตั้งรัฐบาลผสมระหว่างพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต/พรรคสหภาพคริสเตียนโซเซียล กับพรรคโซเซียลเดโมแครต ที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทำให้ความโน้มเอียงของจุดยืน อุดมการณ์ และนโยบายสาธารณะของรัฐบาลที่เป็นกลาง เป็นเสรีนิยม และสังคมนิยม มีปรากฏหลายกรณี การวางมือทางการเมืองของนางอังเกลา แมร์เคิล ใน ค.ศ. 2021 และมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน ค.ศ. 2021 ทำให้มีการแข่งขันทางการเมืองจากการนำเสนอจุดยืน อุดมการณ์ และนโยบายของพรรคการเมือง ที่สำคัญ พรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต/พรรคสหภาพคริสเตียนโซเซียล กับพรรคโซเซียลเดโมแครต

แม้มีการนำเสนอถึงนโยบายของพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครตหลายกรณีแต่กลับได้รับการยอมรับน้อยกว่า แตกต่างจากการนำเสนอแนวคิดของนายโอลาฟ ชอลซ์ นายกเทศมนตรีมหานครฮัมบูร์ก ระหว่าง ค.ศ. 2011 ถึง 2018 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายสมัย รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง สมัยรัฐบาลนางอังเกลา แมร์เคิล และหัวหน้าพรรคโซเซียล เดโมแครต ที่มีผลงานอย่างต่อเนื่อง (BBC News, 2021) ซึ่งกลับโอบรับและสืบทอดจุดยืน อุดมการณ์ และนโยบายสาธารณะของนางอังเกลา แมร์เคิล ได้มากกว่านายอามิน ลาสเซต และพรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต แม้ว่าจะถูกวิจารณ์จากผู้ออกเสียงลงคะแนนที่เป็นสังคมนิยมหรือซ้ายและกลางซ้ายหรือที่ลงคะแนนให้กับพรรคโซเซียลเดโมแครต ว่านายโอลาฟ ชอลซ์ เป็นอนุรักษนิยม แต่เป็นการยอมรับจากสาธารณชนอย่างกว้างขวางถึงการเป็นทายาททางการเมือง นางอังเกลา แมร์เคิล ที่มีมากกว่า (BBC News ไทย, 2021) และนับเป็นสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้พรรคโซเซียลเดโมแครตชนะการเลือกตั้งเป็นครั้งแรกในรอบสองทศวรรษนับตั้งแต่ ค.ศ. 2005

จากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเยอรมนีที่มีจำนวนทั้งหมด 735 ที่นั่ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน ค.ศ. 2021 พรรคโซเซียลเดโมแครตมีที่นั่งจำนวน 206 ที่นั่ง ขณะที่พรรคสหภาพคริสเตียนเดโมแครต/พรรคสหภาพคริสเตียนโซเซียลมีที่นั่งจำนวน 196 ที่นั่ง ทำให้พรรคโซเซียลเดโมแครตที่มีความชอบธรรมในการจัดตั้งรัฐบาลรวมมือกับกลุ่มพันธมิตร 90 /กลุ่มกรีน ที่มีจำนวน 118 ที่นั่ง และพรรคประชาธิปไตยเสรีที่มีจำนวน 92 ที่นั่ง (Alvarez-Rivera, 2021; Kirby, 2021) จัดตั้งรัฐบาลผสมซึ่งมีที่นั่งจำนวน 416 ที่นั่ง ทำให้นายโอลาฟ ชอลซ์ หัวหน้าพรรคโซเซียลเดโมแครต ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ใน ค.ศ. 2021 เท่ากับเป็นการปิดฉากทางการเมืองของนางอังเกลา แมร์เคิล นายกรัฐมนตรีของเยอรมนี ที่ฝ่าฟันปัญหา วิกฤตการณ์ และมรสุมทางการเมือง อย่างต่อเนื่องและยาวนาน ลงอย่างสมบูรณ์ และนางอังเกลา แมร์เคิล นับได้ว่าเป็นบุคคลที่กลายเป็นรัฐสตรี ที่มีบทบาทอย่างมีนัยสำคัญในการนำพาเยอรมนีไปสู่การเป็นประเทศที่มีเสถียรภาพและความมั่นคงทางการเมือง เป็นตำนาน และเป็นหน้าหนึ่งทางประวัติศาสตร์ของเยอรมนี ในฐานะบุคคลที่ควรแก่การจดจำที่ทรงคุณค่าและอุทิศตนให้กับประเทศเยอรมนีและสหภาพยุโรปตลอดสองทศวรรษตลอดไป

บรรณานุกรม

- ก้าวไกล, พรรค. (2021). “รู้จักระบบเลือกตั้ง MMP เลือกคนที่รัก เลือกพรรคที่ใช้ ได้สัดส่วน ส.ส. ที่ถูกต้องตามที่ประชาชนเลือก” พรรคก้าวไกล วันที่ 16 มิถุนายน สืบค้น วันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2564 จาก <https://www.moveforwardparty.org/article/3271>.
- โชคชัย สุทธาเวช. (2564). “เยอรมนี : การสรรค์สร้างรัฐบนเส้นทางการเป็นประเทศผู้นำแห่งสหภาพยุโรป” รัฐสภาสาร ปีที่ 69 ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม หน้า 85.
- ณรงญา ตัญญาพัฒนกุล. (2021). “สิ้นสุด Merkelism? : 16 ปี เยอรมนีในมือ “อังเกลา แมร์เคิล”” The 101.World วันที่ 27 กันยายน สืบค้น วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 จาก <https://www.the101.world/16-years-of-angela-merkel/>
- ประชาไท, ข่าว. (2021). “พรรคกรีนเอาชนะพรรค CDU ของอังเกลา แมร์เคิลได้ในสนามเลือกตั้งแรกของเยอรมนีประจำปี 64” ประชาไท วันที่ 16 มีนาคม สืบค้นวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2565 จาก <https://prachatai.com/journal/2021/03/92141>
- Alternate titles : AfD, Alternative für Deutschland. (2022). “Alternative for Germany : political party, Germany” Britannica Retrieved January, 2 from <https://www.britannica.com/topic/Alternative-for-Germany>
- Alvarez-Rivera, Manuel. (2022). “Election Resources on the Internet : Elections to the Germany Bundestag” Election Resources Retrieved January, 1 from <http://electionresources.org/de/>
- BBC News ไทย. (2021). “เลือกตั้งเยอรมนี : โซเซียลเดโมแครต คู่แข่งพรรคของอังเกลา แมร์เคิล ชนะเลือกตั้งแบบเฉียดฉิว” BBC News ไทย วันที่ 27 กันยายน สืบค้น วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 จาก <https://www.bbc.com/thai/international-58703170>

บรรณานุกรม (ต่อ)

- BBC News. (2021). “Olaf Scholz : Who is Germany's new chancellor?” **BBC News** December, 8 Retrieved January, 2 2022 from <https://www.bbc.com/news/world-europe-53735728>
- Conradt, David P. (2022). “Christian Democratic Union : political party, Germany” View Edit History **Britannica** Retrieved January, 2 from <https://www.britannica.com/topic/Christian-Democratic-Union-political-party-Germany>
- Freebase. (2022). “Definition for centre-right politics” **Definition** Retrieved January, 2 from <https://www.definitions.net/definition/centre-right+politics>
- Kirby, Jen. (2021). “Germany’s new government: Chancellor Olaf Scholz has progressive plans” December, 8 **Vox** Retrieved January, 2 2022 from <https://www.vox.com/2021/12/8/22810520/germany-government-olaf-scholz-chancellor-greens-fdp>
- Ludger Helms. (2006). “The Grand Coalition : Precedents and Prospects” **German Politics & Society** Vol. 24, No. 1 (78), SPECIAL ISSUE: The 2005 Bundestag Elections (Spring), pp. 47-66 Berghahn Books. Retrieved January, 2 2022 from <https://www.jstor.org/stable/23742712>
- Manuel Alvarez-Rivera. (2022). “Election Resources on the Internet : Elections to the Germany Bundestag” **Election Resources** Retrieved January, 1 from <http://electionresources.org/de/>
- Nevett, Joshua. (2021). “Angela Merkel : Four expert verdicts on a contested legacy” **BBC News**. Retrieved January, 1 from <https://www.bbc.com/news/world-europe-58570507>

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Ovortrup, Matthew. (2016). **Angela Merkel : Europe 's Most Influential Leader**. New York, New York : Overlook Duckworth.
- Peter, Nicki. Petrikowski (2021). “Angela Merkel chancellor of Germany” **Britannica** Retrieved December, 26 2021 from <https://www.britannica.com/biography/Angela-Merkel>
- Russell, Rachel. (2018). “Angela Merkel husband and children: Does Merkel have children? Who is Merkel married to? **Express** October, 29 Retrieved December, 26 2021 from <https://www.express.co.uk/news/world/1037832/angela-merkel-husband-does-chancellor-have-children-who-is-merkel-married-to-resignation>.